

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 120/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. M., M., zastúpeného Advokátskou kanceláriou L. s. r. o., B., ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Martin sp. zn. 15 Er 307/2011 z 28. novembra 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2012 doručená sťažnosť Ing. J. M. (ďalej aj „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 Er 307/2011-470 z 28. novembra 2011 v právnej veci oprávneného, S., a. s., B. (ďalej len „oprávnený“), proti povinnému 1. Ing. J. M., 2. M., s. r. o., T. (ďalej len „M.“), o vymoženie pohľadávky oprávneného vo výške 2 079 764,99 € s prísl.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že 16. júla 2007 spoločnosť M., a. s., T. (ďalej len „M.“), uzatvorila s oprávneným „Zmluvu o úvere č. 387/AUOC/07, ktorou sa Oprávnený ako veriteľ zaviazal poskytnúť spoločnosti M. úverový rámec vo výške 60.000.000,- Sk... a spoločnosť M. sa za podmienok dohodnutých v zmluve zaviazala Oprávnenému použiť úverový rámec splatiť najneskôr v deň splatnosti úverového rámca – najneskôr do dňa 20.12.2019“ (ďalej len „zmluva o úvere“).

3. Sťažovateľ uviedol, že 16. júla 2007 uzatvoril s oprávneným „Dohodu o pristúpení k záväzku, ktorou sťažovateľ pristúpil k záväzku spoločnosti M. z uzavretej Zmluvy o úvere ako pristupujúci dlžník“ a „rovnako spoločnosť M. pristúpila k záväzku spoločnosti M. z uzavretej Zmluvy o úvere ako pristupujúci dlžník Dohodou o pristúpení k záväzku zo dňa 16.07.2007“.

4. Sťažovateľ ďalej uviedol, že oprávnený, spoločnosť M. ako dlžník, spoločnosť M. a sťažovateľ ako pristupujúci dlžníci spísali 28. februára 2008 notársku zápisnicu sp. zn. N89/2008 NZ 8389/2008 NCRI 8336/2008 o právnom záväzku podľa § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku, ktorej neoddeliteľnou súčasťou bola zmluva o úvere (ďalej len „notárska zápisnica“).

5. Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že «Oprávnený dňa 11. 08. 2009 doručil sťažovateľovi písomný list „Stanovenie predčasnej splatnosti Úverovej pohľadávky zo Zmluvy o úvere č.387/AUCO/2007 zo dňa 16.07.2007“, ktorým Oprávnený vyzval sťažovateľa na uhradenie úverovej pohľadávky zo Zmluvy o úvere ku dňu 11. 08. 2009 vo výške 2.085.655.85 EUR» (ďalej len „oznámenie“).

6. Sťažovateľ ďalej uviedol, že oprávnený podal na Exekútorskom úrade súdneho exekútora JUDr. M. Š., so sídlom v N., návrh na vykonanie exekúcie peňažnej pohľadávky vo výške 2 079 764,99 €. Okresný súd vydal 11. mája 2011 súdnemu exekútorovi poverenie na vykonanie exekúcie.

7. Sťažovateľ uviedol, že *„obdržal dňa 19. 05. 2011 Upovedomenie o začatí exekúcie zo dňa 16.05.2011, Upovedomenie o začatí exekúcie zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnostiach zo dňa 16. 05. 2011 a Upovedomenie o začatí exekúcie predajom nehnuteľností zo dňa 16. 05. 2011“*. Sťažovateľ podal 1. júna 2011 námietky proti exekúcii, v ktorých namietal neprípustnosť vedenej exekúcie pre:

a) nespôsobilosť notárskej zápisnice ako exekučného titulu podľa § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku,

b) postup súdneho exekútora, ktorý je v priamom rozpore s § 48 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 61a ods. 1 Exekučného poriadku,

c) vykonávanie exekúcie postihnutím nehnuteľností, ktoré sú zapísané k súpisu konkurznej podstaty spoločnosti M., a teda podľa § 57 ods. 2 Exekučného poriadku je exekúcia neprípustná (ďalej len „námietky“).

8. Okresný súd v súlade s námietkami sťažovateľa prihliadol na argumentáciu sťažovateľa vo vyššie uvedenej časti b) a c) námietok, vyhlásil exekúciu v tejto časti za neprípustnú a zastavil v časti exekučné konanie. *„Uznesením zo dňa 28.11.2011 podané Námietky sťažovateľa proti exekúcii vo zvyšnej časti zamietol.“*

9. Sťažovateľ sa domnieva, že okresný súd *„pri vydávaní poverenia na vykonanie exekúcie č.5505 079275 porušil svoju povinnosť podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku náležité skúmať Notársku zápisnicu ako exekučný titul, na podklade ktorého sa má exekúcia vykonať, keďže nedostatočne skutkovo a právne preskúmal tak formálne, ako aj materiálne náležitosti Notárskej zápisnice“*.

10. Sťažovateľ je toho názoru, že zmluva o úvere, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou notárskej zápisnice ako exekučného titulu, je spotrebiteľskou zmluvou obsahujúcou neprijateľné podmienky, pričom „*exekučný súd je ex offo povinný za účelom ochrany spotrebiteľa preskúmať zákonnosť exekučného titulu, na podklade ktorého sa má exekúcia voči povinnému spotrebiteľovi vykonať*“.

10. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. *Sťažnosti sa vyhovuje.*

2. *Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ak aj základné právo na spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial) podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol v Slovenskej republike vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., bolo porušené.*

3. *Právoplatný výrok Uznesenia Okresného súdu Martin spis.zn. 15Er/307/2011-470 zo dňa 28.11.2011, ktorým sa Námietky zamietli, sa podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.*

4. *Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 30.000,- EUR.*

5. *Právoplatnému výroku Uznesenia Okresného súdu Martin spis.zn 15Er/307/2011-470 zo dňa 28.11.2011, ktorým sa Námietky Sťažovateľa zamietli, sa dočasne odkladá vykonateľnosť, a to až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.*

6. *Okresný súd Martin je povinný nahradiť Sťažovateľovi trovy konania vo výške 323,50 EUR na účet zástupcu Sťažovateľa vedený v banke T., a. s., č. ú.: ...“*

II.

11. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. V súvislosti s namietaným uznesením okresného súdu z 28. novembra 2011, ktorému sťažovateľ vytyka, že okresný súd mal prihliadať na status sťažovateľa ako spotrebiteľa, ústavný súd zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Z čl. 127 ods. 1 ústavy totiž

vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

16. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

17. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých základných práv, porušenie ktorých v súvislosti s napadnutým uznesením okresného súdu sťažovateľ a namieta v konaní pred ústavným súdom, neposkytuje iný všeobecný súd na základe uplatnenia jemu dostupných právnych prostriedkov.

18. V nadväznosti na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ v súčasnosti nevyčerpal všetky dostupné prostriedky právnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi a sťažovateľ má možnosť domáhať sa na príslušnom všeobecnom súde neplatnosti zmluvy o úvere z titulu dôvodov uvedených v sťažnosti.

19. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

20. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa porušenia povinnosti okresného súdu skúmať notársku zápisnicu z pohľadu hmotného práva – Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že konanie súdu vo veci vydania poverenia na vykonávanie exekúcie je osobitným konaním, pričom rozsah právomoci okresného súdu je daný Exekučným poriadkom.

21. Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

22. Z uvedeného vyplýva, že vydaniu poverenia predchádza exekučným súdom náležité preskúmanie exekučného titulu, ako aj žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a návrhu na vykonanie exekúcie. Podstatou tohto preskúmania je preverenie materiálnej a formálnej stránky vykonateľnosti exekučného titulu. V prípade notárskej zápisnice formálna stránka jej vykonateľnosti spočíva v dodržaní formy notárskej zápisnice, tak ako je upravená v § 47 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov. Materiálna stránka je priamo predpísaná Exekučným poriadkom v § 41 ods. 2, podľa ktorého nevyhnutnými náležitosťami notárskej zápisnice ako exekučného titulu sú vyznačenie oprávnenej a povinnej osoby, právny dôvod, predmet a čas plnenia a súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou. Vykonateľnosť notárskej zápisnice je daná uplynutím času na dobrovoľné splnenie povinnosti na plnenie obsiahnutej v tejto zápisnici, prípadne dňom, po ktorom povinný súhlasil s vykonaním exekúcie (IV. ÚS 20/06).

23. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. III. ÚS 53/02, I. ÚS 20/03). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha

princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

24. Ústavný súd zo spisu okresného súdu preskúmal exekučný titul (notársku zápisnicu sp. zn. N 89/2008 NZ 8389/2008 NCRIs 8336/2008) a skonštatoval, že závery exekučného súdu týkajúce sa vykonateľnosti exekučného titulu neboli neodôvodnené ani arbitrárne. Notárska zápisnica obsahovala všetky náležitosti predpísané už citovanými právnymi predpismi vrátane výslovného súhlasu povinnej osoby s vykonateľnosťou právneho záväzku. Žiadne ďalšie podmienky formálnej ani materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice z Exekučného poriadku nemožno vyvodit'. Z toho dôvodu exekučný súd nepreskúmaval právny vzťah účastníkov z hľadiska hmotného práva, pretože je to nad rámec preskúmavania formálnej a materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu. Súd by bol povinný vykonať takéto preskúmavanie len vtedy, ak by to bolo v zákone výslovne uvedené. Na základe uvedeného odmietol ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

25. Ústavný súd považuje za potrebné dodat', že ak exekučný súd zistí, že povinný dobrovoľne nespĺnil svoju povinnosť z exekučného titulu, musí postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku a umožniť pokračovanie v exekúcii, pokiaľ sa povinnosť nespĺní alebo sa nezistí iný dôvod na to, aby sa v exekúcii nepokračovalo. Opačným postupom by exekučný súd odoprel základné právo na súdnu ochranu oprávnenej osobe.

26. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní ďalej zameril na preskúmanie opodstatnenosti tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv napadnutým uznesením okresného súdu.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým

súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je určená princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve.

28. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

29. Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti odmietol sťažnosť sťažovateľa s poukazom na ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu a pre zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. marca 2012